

بازخوانی قوانین سقط درمانی بر پایه گزاره «خطر جانی مادر»: از رفع تعارض تا نفی نسخ (پیشنهاد اصلاح بند «الف» ماده ۵۶ حمایت از خانواده)

طه زرگریان^{۱*} PhD

^۱ گروه حقوق، دانشگاه آیت‌الله بروجردی (ره)، بروجرد، لرستان، ایران

نویسنده مسئول: طه زرگریان، پست الکترونیک: Tahazargariyan93@gmail.com

انتشار برخط: ۱۴۰۱/۰۳/۰۵

پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۲۲

تاریخچه مقاله: دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۲۲

How to cite: Zargarian T. Re_evaluation of the regularities based on the proposition of "life risk for the mother"; from removing the contrast to the negation of the desuetude (the suggestion of the clause a. Of article 56 of the family protection law). Iran J Forensic Med. 2022;28(1):54-5.

سردبیر محترم؛

اقدام کند. علت دو شرط مذکور آن است که خطر تشخیصی توسط پزشک، در آینده به فعلیت می‌رسد، بنابراین ضرورتی در سقط جنین بالاتر از چهارماه در زمان حاضر وجود ندارد. محور دوم سقط درمانی در مبانی فقه امامیه خطری است که فعلیت آن را پزشک متخصص در زمان حاضر تشخیص داده است. سقط جنین در فرض مذکور به دو شرط کمتر بودن سن جنین از چهارماه و عدم ولوج روح در جنین وابسته نیست، زیرا خطر در زمان حاضر به فعلیت رسیده و هم‌اکنون جان مادر در معرض هلاکت است. بنابراین تراحم جان مادر با جان جنین مصداق یافته و برای حفظ نفس مادر حامل می‌توان در هر سنی از جنین به سقط درمانی اقدام کرد. با مذاقه در مبانی مذکور می‌توان دریافت که مقصود قانون‌گذار از گزاره «خطر جانی مادر حامل» در بند «الف» و بند «ب» ماده ۵۶ خانواده و تبصره ماده ۷۱۸ ق.م.ا.چه مواردی است. مقصود قانون‌گذار از عبارت «خطر جانی مادر» در بند «الف» ماده ۵۶ خطری است که متعلق آن در آینده بارداری محقق خواهد شد و طبعاً جواز سقط درمانی بر اساس مبانی فقه امامیه در این فرض به دو شرط کمتر بودن سن جنین از چهارماه و عدم ولوج روح در جنین مشروط می‌شود. همان‌طور که قانون‌گذار به ذکر این دو شرط در بند «الف» اقدام کرده است. اما مقصود قانون‌گذار از عبارت «خطر جانی مادر» در بند «ب» ماده ۵۶ خانواده و همچنین تبصره ماده ۷۱۸ ق.م.ا، خطری است که متعلق آن در زمان حاضر به فعلیت رسیده و همچنان بر اساس مبانی فقه امامیه در این فرض به دو شرط کمتر بودن سن جنین از چهارماه و عدم ولوج روح در جنین نیازی نیست، همان‌طور که قانون‌گذار به ذکر دو شرط مذکور در بند «ب» ماده ۵۶ خانواده و همچنین تبصره ماده ۷۱۸ ق.م.ا اقدام نکرده است.

سقط جنین از جمله موضوعات میان رشته‌ای میان دانش‌های فقه، حقوق و خانواده است که شئون جامع را می‌تواند در سطوح مختلف تحت تأثیر خود قرار دهد. هرچند قانون‌گذار در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۹۲ به تقنین قوانین سقط اقدام کرده بود، اما با بازنگری در مقررات سقط، در مهرماه سال ۱۴۰۰ و طی ماده ۵۶ قانون حمایت از خانواده، به تقنین دوباره قوانین سقط درمانی اقدام کرده است. قانون‌گذار در مهرماه سال ۱۴۰۰ با تقنین ماده ۵۶ قانون حمایت از خانواده تلاش کرده تا شروط جواز سقط را در ۳ بند اعلام کند. محور سقط درمانی در بندهای «الف» و «ب» ماده مذکور، گزاره «خطر جانی مادر» است. ظرفیت اقدام به سقط با محوریت خطر جانی مادر در بند «الف» به دو شرط «کمتر بودن سن جنین به زیر ۴ ماهگی» و «عدم ولوج روح در جنین» متوقف شده است، در حالی که دو شرط مذکور در بند «ب» قابل مشاهده نیست. مذاقه در تبصره ماده ۷۱۸ ق.م.ا هم با محور قرار دادن «خطر جانی مادر»، سقط درمانی را جایز دانسته و آن را به دو شرط پیش‌گفته متوقف نکرده است. اینکه محور سقط در هر ۳ تقنین مذکور، گزاره «خطر جانی مادر» است، اما دو شرط پیش‌گفته تنها در بند «الف» لازم به تبعیت است که بستر تعارض و نسخ سه تقنین مذکور را میان یکدیگر فراهم می‌سازد.

دو محور برای سقط درمانی موجود است. محور اول، خطری است که پزشک متخصص برای جان مادر حامل در آینده بارداری تشخیص می‌دهد. بنابراین مادر حامل در فرض مذکور می‌تواند با رعایت کمتر بودن سن جنین از چهارماه و عدم ولوج روح در جنین به سقط درمانی

References

1. Toreyhi FD. Majma al-Bahrayn. Tehran: Mortazavi; 1995, Pp: 254. [Arabic]
2. Goodarzi F. Forensic. Tehran: Anishtain Publication; 1996, Pp: 593. [Persian]
3. Dorland WA. Forensics Vocabulary. Translated by Abbas Ghaffari and Akram Abdi. Tehran: Abj Publications; 2014, Pp: 21. [Persian]
4. Sadr SM. Vara al-Fiqh. Beirut: Dar al-Azwa lel Teba'a va al-Nashr va al-Tozi'; 1999, Pp: 237. [Arabic]
5. Najafi MH. Javahir al-Kalam fi Sharh Sharayi' al-Islam. Beirut: Dar Ihya al-Torath al-Arabi; 1983, Pp: 359. [Arabic]
6. Roche NE. Therapeutic abortion e-medicine. 2004.
7. Waseti Zabidi SM. Taj al-Aroos min Javaher al-Ghamoos. Qom: Dar al-Fikr lel Teba'a va al-Nashr va al-Tozi'; 1993, Pp: 357. [Arabic]
8. Amid H. Persian Dictionary. Tehran: Amir Kabir Publications; 2013, Pp: 867. [Persian]
9. Khamenei SA. Ajvabah al-Istifta'at, Beirut: al-Dar al-Islamia; 1999, Pp: 68. [Persian]
10. Makarem N. Collection of new judiciary answers. Qom: Publications of Imam Ali Ibn Abi Talib School (AS); 1997, Pp: 459. [Persian]

اشکال کار آنجاست که قانون‌گذار برای هر سه تقنین مورد بحث بطور مشترک از عبارت «خطر جانی» استفاده کرده اما همان‌طور که گذشت، مقصود مشترکی از هر سه تقنین بند «الف» و بند «ب» و تبصره ماده ۷۱۸ ق.م.ا ندارد. راه‌حل نفی تعارض و نسخ مذکور بر اساس پژوهش حاضر، جایگزینی گزاره «تهدید جانی» به جای گزاره «خطر جانی» در بند «الف» ماده ۵۶ است. زیرا گزاره «تهدید جانی» بیانگر یک مفهوم ذهنی است برخلاف گزاره «خطر جانی» که بیانگر یک مفهوم خارجی است. ذهنی بودن و خارجی بودن مفاهیم تهدید و خطر، مفید این نتیجه است که متعلق تهدید در زمان آینده محقق می‌شود و متعلق خطر در زمان حاضر محقق شده است.

تشکر و قدردانی: از کلیه شرکت‌کنندگان در پژوهش که با محقق همکاری داشته‌اند، قدردانی می‌شود.

تأییدیه اخلاقی: این مطالعه با رعایت اصول اخلاقی پژوهش انسانی انجام شده است.

تعارض منافع: این پژوهش به طور مستقیم یا غیرمستقیم با منافع حقوقی و واقعی در تضاد نیست.

منابع مالی: پژوهش حاضر بدون حمایت مالی سازمان یا شخص دیگری انجام شده است.